

Bemærkninger til forslaget

I december 1979 vedtog FN's generalforsamling med et stort flertal en olieembargo mod Sydafrika. 107 lande, deriblandt de nordiske lande, Holland og Irland, stemte for den. Resolutionen om olieembargo indeholder ikke alene forbud mod salg af olie og olieprodukter til Sydafrika, men også forbud mod transport af samme til Sydafrika. I december 1980 vedtoges en lignende resolution med samme store flertal.

Olie udgør ca. 25 pct. af Sydafrikas energiforbrug. Kul udgør ca. 75 pct. Atomkraft vil udgøre en lille del af energiforbruget fra 1982. Den sydafrikanske udvinding af olie fra kul fra værkerne SASOL I, II og III vil i 1990 udgøre ca. 35 pct. af olieforbruget. Olieforbruget kan næppe reduceres betydeligt. Derfor er Sydafrikas afhængighed af importeret olie stor og vil fortsat være det de nærmeste år. Landets økonomi vil bryde sammen inden for ca. 2½ år, hvis al olieimport blev standset. Jo hurtigere en sådan international olieboycot bliver iværksat, jo effektivere vil den naturligvis være. Olien bruges fortsat til industri, transport og landbrug. Uden olie ville de væbnede styrker, der fører krig mod Sydafrikas nabolande og ved besættelsen af Namibia, og politiet, der undertrykker den sorte befolkning, miste deres mobilitet.

Hver femte dag afleverer en supertanker over 200.000 tons olie til Sydafrika i Sydafrikas to vigtigste havne. Alt om lasterne er hemmeligt, for siden januar 1979 har alle OPEC-lande iværksat embargo af olie til Sydafrika.

Det danske folketing har i folketingsbeslutning af 26. maj 1978 vedtaget at henstille til de danske elværker ikke at importere kul fra Sydafrika. Man må gå ud fra, at en sådan henstilling også burde indbefatte handel med olie med Sydafrika. Danmark eksporterer ikke olie til Sydafrika (endnu), men danske skibe transporterer olie til Sydafrika. I perioden 1. januar 1979 til 1. april 1980 ankrede 5 danske tankskibe på over 25.000 tons dødvægt op i to sydafrikanske havne. Der er overvejende sandsynlighed for, at de medbragte olie. De 4 tilhører rederiet A. P. Møller, det femte Dampskibsselskabet Torm A/S. Udenrigsministeren afslørede under

debatten i folketinget den 12. december 1980 om økonomisk boykot af Sydafrika uvidenhed om dette forhold. Der findes ikke lovgivning, der forhindrer, at danske skibe transporterer olie til Sydafrika. For at udfylde dette hul fremsættes dette beslutningsforslag.

Regeringen har som argument mod tvungen handelsembargo mod Sydafrika fremhævet, at FN's sikkerhedsråd ikke har gjort en sådan tvungen endnu. Men før sikkerhedsrådet gennemførte våbenembargoen mod Sydafrika i 1977, blev den gennemført af mange lande frivilligt. Dette var medvirkende til, at den blev iværksat.

Som et eksempel på, at et lille vestligt land isoleret kan vedtage bindende embargo, kan nævnes Holland. I november 1979 vedtog det hollandske parlament en beslutning, der pålagde den hollandske regering at tage skridt til en olieembargo mod Sydafrika og sikre sig støtte fra andre EF-lande. I juni 1980 kunne den hollandske regering meddele, at ingen af de andre EF-lande ønskede at være med, altså heller ikke Danmark. Derpå vedtog det hollandske parlament, at Holland alene skulle sætte sig i spidsen for en sådan embargo, og regeringen påtog sig at kontakte de nordiske lande og Beneluxlandene for at få dem med. Siden har de nordiske lande optaget Holland i deres samråd vedrørende sanktioner mod Sydafrika – og aktiviteten er dalet. Danmark har således været medvirkende til, at et initiativ mod apartheid-regimet i Sydafrika er blevet dysset ned.

Den 30.–31. januar 1981 afholdtes en FN-konference i Bruxelles om olieboycot mod Sydafrika for parlamentarikere fra 11 europæiske lande, deriblandt 4 fra det danske folketing (fra S, RV, SF og VS). Konferencen udtaler, at visse europæiske lande som undskyldning for ikke at boykotte Sydafrika har brugt, at andre europæiske lande har været tilbageholdende. Det er nødvendigt at bryde dette dødvande. Derfor forpligtede deltagerne sig til:

1. at påvirke de europæiske regeringer, der stemte for olieboycotten på FN's generalforsamling i